HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

איגניב לן כסא דכספא בהדי דקא מעייני ואתו אשכחוה דכרוכה בסודריה אמרי ליה חזי מר דלא מיכל קא בעי אלא לצעורן אמר להו אנא מיכל אכלי וטעמי ביה טעמא דחיורא אמרי ליה חיורא לא עביד לן האידנא אמר להו בדקו בדוכתיה [א]דאמר רב חסדא אוכמא בחיורא וחיורא באוכמתא לקותא היא בדוק אשכחוה כי קא נפיק כרו ליה בירא ושדו ליה ציפתא עילויה ואמרי ליה ליתי מר לינח נחר ליה רב חסדא מאחוריה אמר ליה לינוקא פסוק לי פסוקיך אמר ליה [1]נטה לך על ימינך או על שמאלך אמר ליה לשמעיה מאי קא חזית אמר ליה ציפיתא דשדיא אמר ליה הדר מינה לבתר דנפק אמר ליה רב חסדא מנא הוה ידע מר אמר ליה חדא דנחר לי מר ועוד דפסק לי ינוקא פסוקא ועוד דחשידי עבדי דלא מעלו [2]עשיתי לי שרים ושרות ותענוגות בני האדם שדה ושדות שרים ושרות אלו מיני זמר ותענוגות בני האדם אלו בריכות ומרחצאות שדה ושדות הכא תרגימו שידה ושידתין במערבא אמרי שידתא אמר רבי יוחנן שלש מאות מיני שדים היו בשיחין ושידה עצמה איני יודע מה היא אמר מר הכא תרגימו שידא ושידתין שידה ושידתין למאי איבעי ליה דכתיב [3]והבית בהבנותו אבן שלמה מסע נבנה וגו' אמר להו לרבנן היכי אעביד אמרו ליה איכא שמירא דאייתי משה לאבני אפוד אמר להו היכא אישתכח אמרו ליה אייתי שידה ושידתין כבשינהו אהדדי אפשר דידעי ומגלו לך אייתי שידה ושידתין כבשינהו אהדדי אמרי אנן לא ידעינן דילמא אשמדאי מלכא דשידי ידע אמר להו היכא איתיה אמרי ליה איתיה בטורא פלן כריא ליה בירא ומליא ליה מיא ומיכסיא בטינרא וחתמיה בגושפנקיה וכל יומא סליק לרקיע וגמר מתיבתא דרקיעא ונחית לארעא וגמר מתיבתא דארעא ואתי סייר ליה לגושפנקיה ומגלי ליה ושתי ומכסי ליה וחתים ליה ואזיל שדריה לבניהו בן יהוידע יהב ליה שושילתא דחקיק עלה שם ועזקתא דחקיק עלה שם וגבבי דעמרא וזיקי דחמרא אזל כרא בירא מתתאי ושפינהו למיא וסתמינהו בגבבי דעמרא וכרא בירא מעילאי ושפכינהו לחמרא וטמינהו סליק [ב]יתיב באילנא כי אתא סייריה לגושפנקא גלייה אשכחיה חמרא אמר כתיב [4]לץ היין הומה שכר וכל שוגה בו לא יחכם וכתיב [5]זנות ויין ותירוש יקח לב לא אישתי כי צחי לא סגיא ליה [ג]אישתי רוה וגנא נחית אתא שדא ביה שושילתא סתמיה כי אתער הוה קא מיפרזל א"ל שמא דמרך עלך שמא דמרך עלך כי נקיט ליה ואתי מטא דיקלא חף ביה שדייה מטא לביתא שדייה מטא גבי כובא דההיא ארמלתא נפקא

איחננא

איגניב לן כסא דכספא. שהיו רואים אותו [ד]כרך בסודריה ורוצין לבדוק מהו: **אמרי ליה.** לריש גלותא: **דחיורא.** בשר בעלת שחין: **מיכל אכלי וטעמי.** טעמתי: **חיורא לא עביד לן האידנא.** לא שחטנו היום בהמה בעלת שחין: **בדוכתא.** בעור היו בודקין במקום ריסתנא זו בכף הירך ותמצאנו בעור שהוא לבן: **דאמר רב חסדא חיורא באוכמתא לקותא היא.** טלאי לבן בעור שחור לקותא היה שם בבשר ונהפך העור ללבן: **כרו ליה בירא.** חפרו גומץ שיפול בו: **ושדו ליה ליפתא.** השליכו מחצלת על פי הבור כדי שלא יבין [ה]מושבו: **ליתי מר לינח.** לשכב במשכבו: **נחר ליה רב חסדא.** עשה לו סימן כמו נחרת סוסיו (ירמיה ח): **א"ל.** רב ששת לינוקא פסוק לי פסוקיך: **נטה לך.** פסוק הוא בעשהאל: **הדר מינה.** חזור מעליה לימין או לשמאל: **בריכות.** לרחוץ בהן בלונן: **הכא תרגימו.** בבבל: **שידה ושידתין.** שד זכר ושד נקבה: **שידתא.** שידה עגלה למרכבת נשים ושרים: **בי שיחין.** באותו מקום: **מה היא.** מה דמותה ומה טיבה. ויש אומרים שידה עצמה ראש כולן ואמן איני יודע מאי היא: **היכי איעביד.** בלי כלי ברזל: **שמיר.** בריה מששת ימי בראשית ואין כל דבר קשה יכול לעמוד מפניו: **לאבני אפוד.** דאמרינן במסכת סוטה (דף מח:) אבנים הללו אין כותבין עליהם בדיו שנאמר פתוחי חותם ואין מסרטין עליהם באיזמל שנאמר במלואתם שלא יהו חסרות כלום אלא כותב עליהם בדיו ומראה להן שמיר מבחוץ והן נבקעות מאליהן: **כבשינהו.** כפאם ביסורין לומר [ו]לו היכן הוא: **כבשינהו.** לשון מכבש של בגדים (שבת דף קמא.): **היכא איתיה.** אשמדאי שאוכל לכבשו: **בטורא פלן.** בהר פלוני: **כריא ליה בירא.** כרה לו שם בור: **טינרא.** אבן: **וחתמיה בגושפנקיה.** בחותמו: **סייר לגושפנקיה.** בודקו שלא נגע אדם בו לגלות בורו: **וגבבי דעמרא.** גיזות צמר: **וזיקי דחמרא.** נודות יין: **בירא מתתאי.** במורד ההר למטה מבורו של אשמדאי: **ושפינהו למיא.** כגון השופה יין [ז]לחמריה (ב"מ דף ס:). הריק מי בור העליון לתוך התחתון דרך נקב שנקב בשפה שבין שתי הבורות ומתוך שהראשון קרקעיתו גבוהה מקרקעית התחתון נרוקו המים לתוכו מאליהן: **וסתמינהו.** לנקבים שבין זה לזה כדי שכשישים יין בעליון לא יזוב ממנו לתחתון: **וכרא בירא.** אחרינא מעילאי לבורו של אשמדאי: **וטמינהו.** מילא אותן שתי בורות עפר כדי שלא יבין אשמדאי: **טמינהו.** סתמן כדמתרגמינן סתמום פלשתים (בראשית כו) טמנון פלישתאי: **כי אתא.** אשמדאי: **סייריה לגושפנקיה.** ומצאו שלם: **לא סגי ליה.** לא יכול להתאפק: **רוה וגנא.** נשתכר ונרדם: **נחית אתא.** בניהו מן האילן: **סתמיה.** סגר השלשלת סביב צוארו שלא יוכל ראשו לצאת: **הוה קא מפרזל.** משתגע ומתעסק לנתקה הימנו: **דמרך.** הקב"ה: **חף ביה.** נתחכך בו: [ח]**כובא.** צריף קטן כמו כובא דליידי[ט]: **דארמלתא.** אלמנה היתה דרה בו:

איחננא

דאמר רב חסדא אוכמא בחיורא וחיורא באוכמא לקותא היא. פירוש טלאי שחור בעור לבן או טלאי לבן בעור שחור אין זה אלא מחמת נגע שהיה שם הקשה רבינו תם דבנזיר בריש פרק בית שמאי (דף לא:) משמע דלא איירי רב חסדא אלא בשור שחור בין שוורים לבנים שהשחור מגרע כולם ומתקלקל מקחם על ידו ופריך התם ממתני' דהתם דמשמע שהלבן גרוע ומסיק דרב חסדא איירי בתורא דקרמנאי דהתם שחור גרוע טפי ואור"ת דתרי מילי נינהו ומילתיה דהכא איירי בטלאי שחור בעור לבן ולבן בעור שחור והתם איירי בשור שחור בין שוורים לבנים ותדע דבכל הספרים ישנים לא גרסינן התם במילתיה דרב חסדא אלא אוכמא בחיורא לקותא ותו לא וכן נראה דאי גרסינן תרווייהו כמו הכא ונפרש חד לטלאי וחד לשור בין השוורים אם כן מאי פריך התם דמנא ליה דאוכמא בחיורא קאי אשור בין השוורים נימא איפכא ולא יקשה כלום. רבינו תם:

איכא שמיר דאייתי משה לאבני אפוד. הכא משמע דלאבני אפוד בעי שמיר ובפ"ק דקידושין (דף לא.) גבי עובדא דדמא בן נתינה בקשו ממנו אבנים לאפוד וזה היה בבית שני מדקאמר לשנה נולדה לו פרה [א]אדומה כו' דבבית ראשון לא עשו פרה כדאמר [ב][י]שניה עשה עזרא ואם כן היה שמיר בבית שני ואין להקשות דבפרק בתרא דסוטה (דף מח.) תנן משמתו נביאים הראשונים בטלו אורים ותומים ומשחרב בית המקדש בטל שמיר דהיינו בית המקדש שני מדנקט בית המקדש סתם והתם בגמרא נקט בית המקדש ראשון על מילי אחריני ועוד מדלא ערבינהו בהדי אורים ותומים והוי ליה למיתני משמתו נביאים הראשונים בטלו אורים ותומים והשמיר דמשמתו נביאים הראשונים היינו משחרב בית המקדש ראשון [יא]בטלו אורים ותומים וצריך לומר ששמרוהו מימי שלמה עד חורבן בית שני הקשה ה"ר אלחנן במסכת ע"ז בפ' ר' ישמעאל (דף נג:) גבי אבני מזבח ששקצום אנשי יון [ג]ליתברינהו אבנים שלמות אמר רחמנא לינסרינהו [ד]לא תניף עליהם ברזל אמר רחמנא [ה]ולינסרינהו ע"י שמיר ואומר ר"י דע"י שמיר אין נעשין חלקות [ו]דחגירת לפורן פוסלת במזבח [יב] והך סוגיא אתיא כמ"ד בסוטה (דף מח:) דאיצטריך שמיר לאבני בית המקדש והא דכתיב מגוררות במגירה מוקי לה באבני ביתו[יג]: **זיל** אייתי שידה כו'. כי לא רצו לשאול באורים ותומים כשיכולין לשאול על ידי דבר אחר:

וכתיב זנות ויין ותירוש. אף על פי שזה הפסוק לא נכתב עדיין היו יודעין כמו [ז]ארור עושה מלאכת ה' רמיה בפ' לא יחפור (ב"ב דף כא:) [°] גבי יואב:

לברוקתי

תורה אור

1. וַיֹּאמֶר לוֹ אַבְנֵר נְטֵה לְךָ עַל יְמִינְךָ אוֹ עַל שְׂמֹאלֶךָ וֶאֱחֹז לְךָ אֶחָד מֵהַנְּעָרִים וְקַח לְךָ אֶת חֲלִצָתוֹ וְלֹא אָבָה עֲשָׂהאֵל לָסוּר מֵאַחֲרָיו: שמואל ב ב כא
2. כָּנַסְתִּי לִי גַּם כֶּסֶף וְזָהָב וּסְגֻלַּת מְלָכִים וְהַמְּדִינוֹת עָשִׂיתִי לִי שָׁרִים וְשָׁרוֹת וְתַעֲנוּגֹת בְּנֵי הָאָדָם שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת: קהלת ב ח
3. וְהַבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה וּמַקָּבוֹת וְהַגַּרְזֶן כָּל כְּלִי בַרְזֶל לֹא נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ: מלכים א ו ז
4. לֵץ הַיַּיִן הֹמֶה שֵׁכָר וְכָל שֹׁגֶה בּוֹ לֹא יֶחְכָּם: משלי כ א
5. זְנוּת וְיַיִן וְתִירוֹשׁ יִקַּח לֵב: הושע ד יא

מסורת הש"ס

א) נזיר לא:, ב) נ"ל ויתיב. רש"ל, ג) ס"א דלא אישתא אמר כתיב ויין ישמח לבב אנוש, ד) בדפו"ר כוכך, ה) נ"ל מושכו, ו) בדפו"ר לך, ז) נ"א לחבריה, ח) [גי' הערוך ערך כבא ג' כוכא ובזה עולה יפה פרש"י כוכא צריף קטן כמו כוכא דליידי תענית דף כג.], ט) [תענית כג.], י) [פרה פ"ג מ"ה], יא) בתוס' בע"י נוסף: דהתם תניא משחרב ביהמ"ק ראשון, יב) [חולין יח.], יג) [וע"ע תוס' זבחים נד: ד"ה אבנים ותוס' חולין יח. ד"ה וכמה],

* * *

גליון הש"ס

תוס' ד"ה וכתיב וכו' גבי יואב. ע' לעיל דף נה ע"ב ובמ"ש שם על הגליון:

* * *

מוסף תוספות

א. כי נסתפקו באותה שעשה משה כל ימי בית ראשון. תוס' ע"ז כג: ד"ה בקשו. ב. [ד]שבע פרות היו, הראשונה עשה משה. תוס' זבחים נד: ד"ה אבנים. ג. וגנזום בית חשמונאי, היכי נעביד. תוס' חולין יח. ד"ה וכמה. ד. פי', לעשות בלא פגימה. תוס' חולין יח. ד"ה וכמה. ה. וכיון שהיה שמיר בבית שני כדפרישית, אמאי גנזום בית חשמונאי. תוס' סוכה מט. ד"ה שכל. ו. כי אם מבקע כתאנה שלא תהא חסרה כלום, אבל אין עושה אותן שלמות שלא תחגור בהן צפורן. תוס' ע"ז כג: ד"ה בקשו. ז. דמייתי קרא. תוס' הרא"ש.